

תקנות המים (מניעת זיהום מים) (תחנות דלק), התשנ"ז-1997¹

בתוקף סמכותי לפי סעיף 20ד(א)(1) ו-2) לחוק המים, התשי"ט1959 - (להלן - החוק), ולפי סעיף 10 א לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח1968-, לאחר התייעצות עם שר הבריאות ומועצת המים, ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

הגדרות

1. בתקנות אלה -

"בדיקת אטימות" - בדיקה המיועדת לבחון אטימות של מיתקן, אשר תבוצע בשיטות שנקבעו בהנחיות שאישר הממונה ושהופקדו לעיון הציבור בלשכות המחוזיות של המשרד לאיכות הסביבה;

"דלק" - דלק או מוצריו שהם נוזליים בלחץ אטמוספרי;

"הגנה קטודית" - שימוש בתהליך אלקטרוכימי למניעת שיתוך (קורוזיה) של מיתקן;

"הממונה" - ראש אגף מים ונחלים במשרד לאיכות הסביבה או מי שהשר לאיכות הסביבה הסמיכו בכתב כממונה לענין תקנות אלה, כולן או מקצתן;

"מאצרה" - אמצעי קיבול העשוי משטח שמוצב בתוכו מכל ומוקף בדפנות מתאימות למניעת דליפת דלק;

"מיתקן" - מכל או צנרת הובלה המשמשים או המיועדים לשמש לאחסון דלק או להובלתו בתחום תחנת דלק;

"מכל" - מכל תת קרקעי או עילי המשמש או המיועד לשמש לאחסון דלק בתחנת דלק;

"מכול משני" - דופן המקיפה מכל המיועדת למנוע דליפת דלק, לרבות מאצרה;

"מכל תת קרקעי" - מכל המצוי, כולו או מקצתו, מתחת לפני הקרקע;

"מפעיל" - כל אחד מאלה:

(1) בעל רשיון העסק של תחנת הדלק;

(2) האדם שבהשגחתו, בפיקוחו או בהנהלתו פועלת תחנת הדלק;

"מפריד דלק" - מיתקן המשמש או המיועד לשמש להפרדת דלק ממים;

"מקור מים" - מעיין, נחל, אגם, מאגר, קידוח מי שתיה או מי תהום;

"פיאזומטר" - צינור מחורר, המצוי בקידוח צר קוטר, המשמש לניטור דליפות דלק ממיתקן;

"תחנת דלק" - אתר המשמש לאחסנת דלק לצורך תדלוק רכב לצריכה עצמית או למכירה לציבור, למעט אתר זמני המשמש לתדלוק כלים לעבודות עפר, כריה וחציבה בלבד.

תכנית להקמת תחנת דלק

2. בעת הגשת תכנית בענין הקמת תחנת דלק למוסד תכנון כמשמעותו בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, יודיע מגיש התוכנית בכתב לממונה על הגשתה, תוך ציון המיקום המדויק של תחנת הדלק ושם מוסד התכנון שאליו הוגשה התכנית.

הקמת תחנת דלק

3. (א) הקמת תחנת דלק תהיה בהתאם להוראות תקנות אלה, ולהוראות המפורטות להלן:

(1) בניית משטח התדלוק תבוצע באופן שיבטיח את ניקוזו התקין אל מפריד הדלק;

(2) חומרי הבניה של משטח התדלוק ושל אזור מילוי המכלים ייבנו מחומר אטום לדלקים, שמנים ומים.

(ב) באזור הרגיש במיוחד לזיהום מקורות מים שעליו יורה הממונה, יותקנו, לפי דרישת הממונה ובנוסף לאמור בתקנות אלה, אמצעים מיוחדים למניעת זיהום מקורות מים, כגון צנרת עם דופן כפולה או צנרת הנתונה בתוך תעלת בטון.

תוספת לתקנות

4. (א) מיתקן ייבנה ויתופעל בהתאם לתקנים, למיפרטים או לנהלים למכל דלק עילי או תת קרקעי או למפריד דלק, לפי הענין, כמפורט בתוספת; התקנים, המיפרטים והנהלים כאמור יופקדו לעיון הציבור בספריית מכון התקנים הישראלי שברמת אביב, ובלשכות המחוזיות של המשרד לאיכות הסביבה.

(ב) אדם רשאי להתקין ולתפעל מיתקן לפי תקנים, מיפרטים או נהלים אחרים מן האמורים בתוספת, ובלבד שקיבל לכך אישור, בכתב ומראש, מאת הממונה.

הגנה מפני שיתוך

5. (א) כדי להגדיל את עמידותו בפני שיתוך, מיתקן יוקם ויתוחזק בהתאם לאמור בסעיף 1 או 2 בתוספת לפי הענין, בהתאמה לחומרי הבניה שלו.

(ב) הממונה רשאי להורות למפעיל להתקין מערכת הגנה קתודית במכל תת קרקעי או בצנרת, מקום שזרמים תועים או קרקע קורוזיבית עלולים לגרום לשיתוך של המיתקן; מערכת הגנה כאמור תתוחזק לפי הוראות היצרן או הוראות מהנדס שיתוך, לפי הענין.

החלפת מיתקן

6. התקנת מיתקן נוסף, או החלפת מיתקן קיים במיתקן חדש, תיעשה לפי הוראות תקנות אלה.

מפריד דלק

7. מפעיל יתקין בתחום תחנת דלק מפריד דלק בהתאם לאמור בסעיף 3 לתוספת לפי הענין, יפעילו לפי הוראות היצרן ויתחזקו כמפורט להלן:

- (1) ינקה את מפריד הדלק מבוצת הדלק בהתאם להוראות היצרן ויסלק את בוצת הדלק בכפוף להוראות תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א 1990-;
- (2) יסלק את הדלק שהצטבר במפריד הדלק אל כלי קיבול אטום, ואת המים היוצאים ממפריד הדלק יסלק בדרך של השקיה בתחום תחנת הדלק או בדרך של סילוק אל מערכת ביוב אזורית בכפוף לכל דין; אם לא ניתן לבצע סילוק כאמור, ייעשה הסילוק לפי הנחיות הממונה.

מכול משני

8. (א) מכל יותקן בתוך מאצרה אטומה למעבר דלק כמפורט להלן:

(1) מאצרה במכל עילי -

- (א) תהיה בנפח מתאים כמפורט בתקנות רישוי עסקים (אחסנת נפט), התשל"ז 1976-, וכאמור בסעיף 1(4) בתוספת;
- (ב) תנוקז באמצעות צינור ניקוז שבקצהו מורכב מגוף הסגור דרך קבע; פתיחת המגוף תיעשה רק בהשגחת המפעיל;
- (ג) תהיה נקיה בתחתיתה משאריות דלק.

(2) מאצרה במכל תת-קרקעי -

- (א) תמולא בחול נקי לא קורוזיבי והמשטח מעליה, למעט פתחי המילוי, יהיה אטום למעבר מים ודלק;
- (ב) תיבנה בהתאם לאמור בסעיף 2(10) בתוספת, ותכיל פיאזומטר.

(ב) מכל תת קרקעי שנבנה עם מכול משני לפי הנוהל בסעיף 2(9) בתוספת, יכול שיותקן ללא מאצרה, ובלבד שבין דפנותיו מותקן אמצעי ניטור שאישר הממונה.

(ג) מכל תת-קרקעי שנבנה ללא מכול משני, יתקין בו המפעיל שני פיאזומטרים לפחות בשני הקצוות של אתר הטמנת המכלים כאמור בסעיף 2(11) בתוספת.

(ד) הממונה רשאי, אם הוכח להנחת דעתו שלא נשקפת סכנה לזיהום מקורות מים מהפעלת תחנת הדלק, לפטור מפעיל מחובת התקנת מכול משני כאמור בתקנה זו.

בדיקות אטימות

9. (א) מפעיל לא יזרים דלק למיתקן חדש ולא ירשה לאחר לעשות כן אלא לאחר שהמיתקן נבדק בבדיקת אטימות שהוכיחה כי המיתקן אטום.

(ב) מפעיל יערוך בבדיקות אטימות תקופתיות כמפורט להלן:

- (1) למכל ולצנרת - אחת לחמש שנים לפחות; מנין חמש השנים יחל ביום תחילתן של תקנות אלה; הותקן המכל חמש עשרה שנים או יותר לפני יום תחילת התקנות - שלוש שנים מיום התחילה;
- (2) למיתקן - מדי חודש, לגילוי דליפות באמצעי ניטור, לרבות פיאזומטרים;
- (3) לאמצעי הניטור למכל - מדי חודש, לבדיקת תקינותם.
- (ג) מפעיל ישמור את תוצאות הבדיקות כאמור בתקנות משנה (א) ו-(ב) לתקופה שלא תפחת מחמש שנים, וימסרם לממונה לפי דרישתו.

מיתקן לא אטום

10. (א) מיתקן שבבדיקת אטימות כאמור בתקנה 9 נמצא לא אטום, ירוקן המפעיל את תוכנו לתוך מכל אטום ולא ימלא את המיתקן בדלק ולא יפעילו עד שיתוקן ובדיקת אטימות מחודשת תעיד שהוא אטום.
- (ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), מכל תת קרקעי שנמצא לא אטום, יוציא אותו המפעיל מהקרקע, ירוקן אותו מתוכנו ויסלק אותו בהתאם לכל דין; אם אין נשקפת סכנה לזיהום מקורות מים מהמשך הימצאותו של המיתקן בקרקע, רשאי המפעיל להשאירו בקרקע, אך רק לאחר שירוקן את תוכנו לתוך מכל אטום, ינתק אותו מצנרת דלק הקשורה אליו, וימלא אותו בחומר אינרטי.

דליפת דלק

11. (א) אירעה דליפת דלק ממיתקן (להלן - דליפה), ינקוט מפעיל אמצעים להפסקתה המידית ולניקוי הזיהום שנגרם מהדליפה.
- (ב) קיים חשש סביר לדליפה, יבצע המפעיל בדיקת אטימות כאמור בתקנה 9, ויפעל בהתאם לתקנות 10, 12 ו-13, אם נמצא המיתקן לא אטום.

דיווח על דליפת דלק

12. (א) מפעיל דיווח לממונה מיד על כל דליפה שכמות הדלק שדלף בה עולה על מטר מעוקב אחד, או על כל מקרה של דליפה המתמשכת במהלך יממה ויותר, ועל כל מקרה שמכל נמצא לא אטום כאמור בתקנה 10.
- (ב) תוך 48 שעות מגילוי דליפה כאמור בתקנת משנה (א), ימסור המפעיל לממונה דו"ח בכתב על פרטיה; הדו"ח יכלול את הפרטים האלה:

- (1) שם המפעיל;
- (2) שם תחנת הדלק שבה אירעה הדליפה, מיקומה, ונקודת ציונה במפה;
- (3) התאריך והשעה שבהם אירעה או התגלתה הדליפה;
- (4) סיבת הדליפה, תיאורה, ואופן גילוייה;
- (5) סוג הדלק שדלף וכמותו;

- (6) שטח קרקע שזוהם ;
(7) כמות דלק שנאספה ושיטת האיסוף ;
(8) פעולות שננקטו להפסקת הדליפה.

טיפול באתר מזוהם

13. זוהמה קרקע עקב דליפה, יטפל המפעיל בקרקע שזוהמה באחת או יותר משיטות אלה :
(1) סילוק מידי של שכבת הקרקע שזוהמה לאתר פסולת שאישר הממונה ;
(2) טיפול ביולוגי בקרקע ;
(3) שיטה אחרת במקרה שהאמור בפסקאות (1) ו-(2) אינו ישים.

סימון מכל

14. מפעיל יסמן מכל תת-קרקעי בצבע על גבי פתחי המילוי או מכסיהם ויציין עליו את סוג הדלק המאוחסן בו.

השבתת מיתקן

15. החליט מפעיל להשבית מיתקן לצמיתות, ינהג כאמור בתקנת 10(ב).

שמירת דינים

16. תקנות אלה באות להוסיף על הוראות תקנות רישוי עסקים (אחסנת נפט), התשל"ז1976-, ותקנות בריאות העם (תנאיים תברואיים לקידוח מי שתיה), התשנ"ה1995-.

עונשין

17. העובר על הוראה מהוראות תקנות אלה, דינו - כאמור בסעיף 20כא לחוק.

תחילה

18. תחילתן של תקנות אלה 90 ימים מיום פרסומן.

הוראת מעבר

19. הוראות תקנות 2, 3, 4, 5 ו-8(א)2 לא יחולו על מיתקן הקיים ביום תחילתן של תקנות אלה.

תוספת

(תקנות 4(א), 5(א), 7, 8(א)(1)(א), 8(א)(2)(ב), 8(ב), 8(ג))

בתוספת זו -

- (1) American Petroleum Institute - USA - API
- (2) American Society of Mechanical Engineers - USA - ASME
- (3) Deutsche Industrie Norm - Germany - DIN
- (4) National Fire Protection Association - USA - NFPA
- (5) National Association of Corrosion Engineers - USA - NACE
- (6) Underwriters Laboratories - USA - UL
- (7) מת"י - מכון התקנים הישראלי

1. מכל דלק עילי

- (1) API Recommended Practice 2350, Overfill Protection for Petroleum Storage Tanks
נוהל מומלץ להגנה מפני מילוי יתר של מכלי דלק.
- (2) UL 142, Steel Aboveground Tanks for Flammable and Combustible Liquids
מכלי דלק פלדה עילי לנוזלים דליקים ונדיפים.
- (3) DIN 6616, Horizontal Steel Tanks for the Storage Aboveground of Petroleum Products in Liquid Form
מכלי דלק אופקיים לאחסון עילי של מוצרי דלק במצב נוזלי.
- (4) תקנות רישוי עסקים (אחסנת נפט), התשל"ז1976-

2. מכל דלק תת-קרקעי

- (1) UL 58, 1986, Steel Underground Tanks for Flammable and Combustible Liquids
מכלי פלדה תת-קרקעיים לנוזלים דליקים ונדיפים.
- (2) API Recommended Practice 1615, Installation of underground Petroleum Storage Systems
נוהל מומלץ להתקנת מערכת אחסון תת-קרקעית לדלקים.

- API Recommended Practice 1632, Cathodic Protection of Underground Petroleum Storage Tanks and Piping Systems (3)
 נוהל מומלץ להגנה קטודית של מכלי דלק תת-קרקעיים ומערכות צנרת.
- API Recommended Practice 1635, Management of Underground Petroleum Storage Systems at Marketing and Distribution Centers (4)
 נוהל מומלץ לניהול מערכות אחסון תת-קרקעיות לדלקים במרכזי מכירה וחלוקה.
- NFPA 329, Handling Underground Releases of Flammable and Combustible Liquids (5)
 טיפול בדליפות תת-קרקעיות של נוזלים נדיפים ודליקים.
- DIN 6608 Part 1, Horizontal Single Wall Steel Tanks for the Underground Storage of Flammable and Non-Flammable Water Polluting Liquids (6)
 מכלי פלדה אופקיים בעלי דופן אחת לאחסון נוזלים מזהמי מים, דליקים ולא דליקים.
- תקנות רישוי עסקים (אחסנת נפט), התשל"ז1976- (7)
- API Recommended Practice 1621, Bulk Liquid Stock Control at Retail Outlets (8)
 נוהל מומלץ לפיקוח על מלאי נוזלים בסקטור הקמעוני.
- מפרט מת"י - מפמ"כ - 453, "מכלי דלק טמונים בעלי דופן כפולה". (9)
- מפרט של המשרד לאיכות הסביבה לבניית מאצרה תת-קרקעית עם פיאזומטר. (10)
- מפרט של המשרד לאיכות הסביבה להתקנת פיאזומטרים בתחנת דלק. (11)

(1) DIN 1999 Separators for Light Liquids, Coalescence Separators, 1999, Part 4, Principles of Construction; Part 5, Testing; Part 6, Dimensioning, Installation and Operation

מפרידים לנוזלים קלים, מפרידים באמצעות מיזוג; עקרונות לבניה; בדיקה; ממדי בניה, התקנה, ותפעול.

(2) תקן אוסטרי מספר B 5101 "מיתקני הפרדה לשמן מינרלי"

(Norm B 5101, 1990, Mineralol - Abscheideanlagen.)

(3) מפרט של המשרד לאיכות הסביבה לתחשיב מי נגר באזור תחנת דלק.

י"ח באב התשנ"ז (21 באוגוסט 1997)

רפאל איתן

השר לאיכות הסביבה

¹ ק"ת 5849, התשנ"ז (8.9.1997), עמ' 1121 (ת"ט בק"ת התשנ"ז, עמ' 1240).